

VIBORG
KOMMUNE

Kapacitets- og behovsanalyse på ældre- og plejeboligområdet i Viborg Kommune

August 2014

Indhold

1. BAGGRUND OG FORMÅL	3
2. UDVIKLINGEN I ANTALLET AF ÆLDRE I VIBORG KOMMUNE.....	5
<i>Den generelle udvikling</i>	<i>5</i>
<i>Udviklingen fordelt på ældredistrikter</i>	<i>5</i>
3. ÆLDRE- OG PLEJEBOLIGER I VIBORG KOMMUNE	7
<i>Definition</i>	<i>7</i>
<i>Antal ældre- og plejeboliger.....</i>	<i>7</i>
<i>Dækningsgrader for ældre- og plejeboliger</i>	<i>9</i>
<i>Gennemsnitsalderen for beboerne i plejeboligerne.....</i>	<i>10</i>
4. KAPACITETSANALYSE – HVOR MANGE BOLIGER ER DER BEHOV FOR I FREMTIDEN?	11
<i>Forudsætninger m.v.....</i>	<i>11</i>
<i>Fremtidigt behov for ældreboliger.....</i>	<i>11</i>
<i>Fremtidigt behov for plejeboliger</i>	<i>12</i>
5. SAMMENFATNING	12
BILAG 1 – UDVIKLINGEN I GENNEMSITLIG LEVEALDER OG ÆLDRES FUNKTIONSEVNE	13

1. Baggrund og formål

Antallet af ældre vil stige betydelig i de kommende år – såvel i Viborg Kommune som på landsplan. De næste mange år vil der blive flere ældre og særligt antallet af +80 årige vil blive øget markant. Dette vil alt andet lige også betyde, at behovet for ældre- og plejeboliger vil stige. Etablering af nye plejecentre/plejeboliger samt udbygning af eksisterende kræver i sagens natur langsigtet planlægning.

Den seneste kapacitets- og behovsanalyse var baseret på befolkningsprognosen fra 2011 og er nu godt 3 år gammel og med prognosetal fra 2011. Denne analyse baserer sig på den nyeste befolkningsprognose med tal fra 2014. Analysen skal gerne give området og Ældre- og Sundhedsudvalget en revideret status for pleje- og boligkapacitetsbehovet på sigt. Analysen skal bl.a. indgå i budgetlægningen for 2015-2018, herunder budgetkonferencen i august 2014.

Denne rapport forsøger, at analyserer det konkrete behov for både ældre- og plejeboliger. Det gøres blandt andet ved at tage udgangspunkt i den nyeste befolkningsprognose for Viborg Kommune samt den nuværende dækningsgrad (antal boliger pr. ældre) for ældre- og plejeboliger. Endvidere er der udarbejdet et boligkatalog, hvor oplysninger om plejeboliger og ældreboliger i Viborg Kommune er samlet.

Viborg Kommune er i gang med at opføre et nyt plejecenter i Banebyen til 70 borgere. Plejecentret forventes i drift primo 2017.

Den kommunale organisation og ledelsesstruktur

Viborg Kommunes ældreområde er en del af Sundhed & Omsorg, under direktørområdet Job & Velfærd, (se figuren på næste side).

Sundhed & Omsorg består af Visitation – Sundhed & Omsorg, fem strategiske ledelsesområder, et innovationscenter samt en administrativ afdeling.

De fem strategiske ledelsesområder er:

- Det kommunale sundhedsvæsen
- Hjemmeplejen
- Madservice Viborg
- Plejecentrene
- Sygepleje & Træning

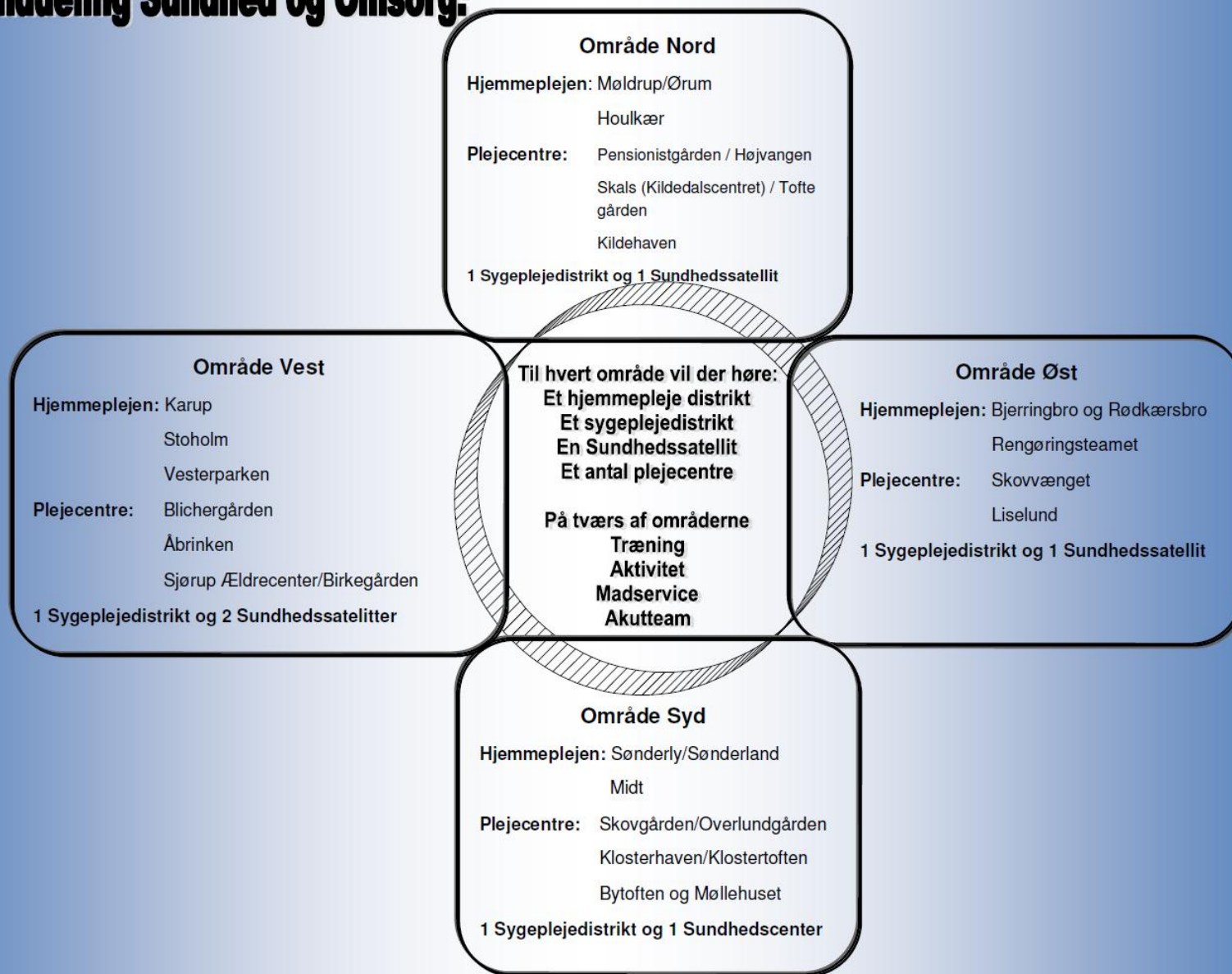
Visitation Sundhed & Omsorg er myndighedsdelen, der bevilger den hjælp, som borgeren kan få efter det serviceniveau, der er politisk fastlagt i kvalitetsstandard. Den bevilgede hjælp udføres af de medarbejdere, der er ansat i de strategiske ledelsesområder. De strategiske ledelsesområder har tilknyttet en administrativ afdeling, som varetager de administrative opgaver.

Hjemmeplejen er opdelt i fire områder: VEST, ØST, NORD og SYD. I tabellen nedenfor er vist i hvilke områder de enkelte plejecentre geografisk er placeret. Organisatorisk er Liselund imidlertid placeret under Område Øst, Bytoften og Overlundgården placeret under Område Syd (jævnfør endvidere næste side).

Tabel 1 – Plejecentre fordelt på ældreområder

Område	Plejecenter
VEST	Birkegården, Sjørup Plejecenter, Åbrinken, Blichergården
ØST	Skovvænget, Bytoften
NORD	Højvangen, Pensionistgården, Toftegården, Kildedalscenteret, Overlundgården, Kildehaven
SYD	Skovgården, Møllehuset, Klosterhaven, Klostertoften, Liselund

Områdeinddeling Sundhed og Omsorg:

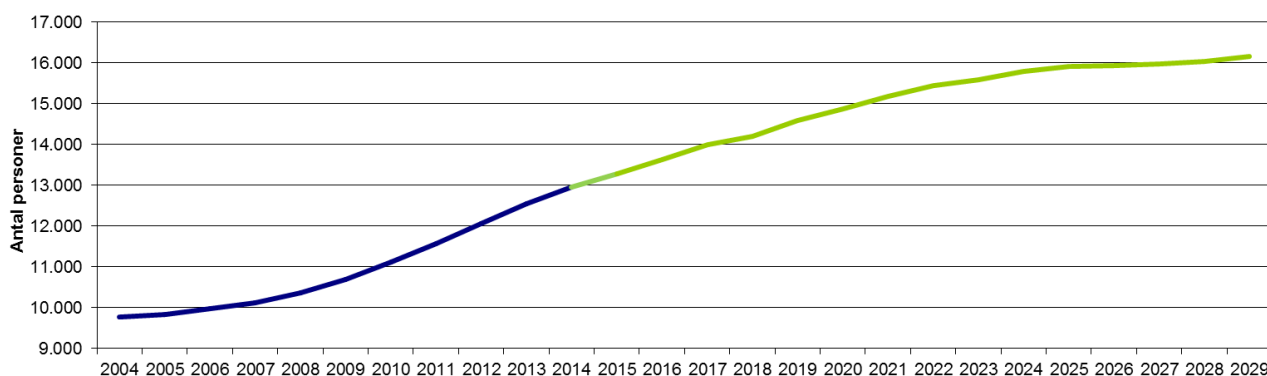
2. Udviklingen i antallet af ældre i Viborg Kommune

Den generelle udvikling

Befolkningsprognoser for Viborg Kommune viser, at der i de kommende år vil ske en markant stigning i antallet af ældre mellem 65 og 79 år. Befolkningstallet vil i denne aldersgruppe således stige med knap 3.200 personer over de næste 15 år – svarende til 24,6 %. Udviklingen er forholdsvis stabil med en aftagende tendens sidst i perioden.

På landsplan forventes der en lidt mindre markant udvikling med en stigning af 65-79-årige på 16,4 %.

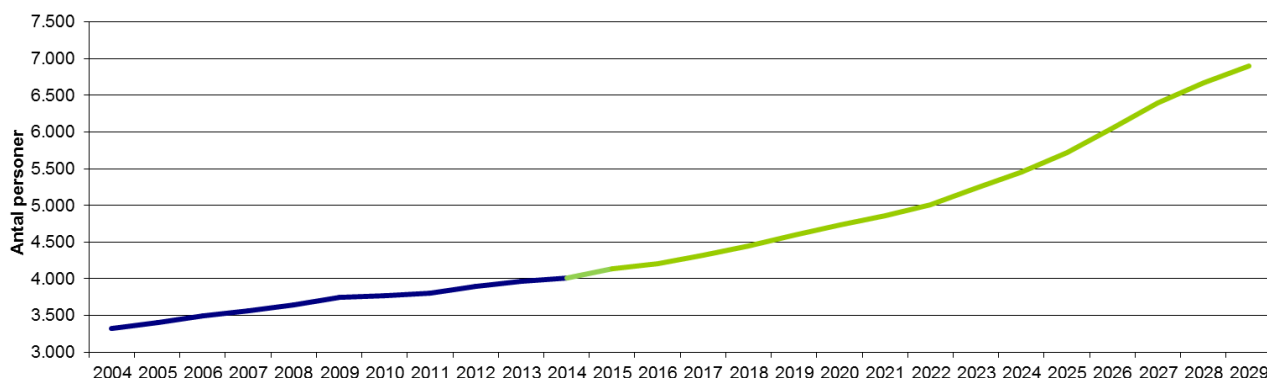
De 65-79-årige - faktiske tal og prognose

Antallet af de "ældste" ældre på 80 år og derover vil også stige meget markant. Prognosen forudser, at Viborg Kommune vil have næsten 2.900 flere indbyggere på 80 år og derover i 2029 end tilfældet er i dag. Konkret vil der ske en stigning på ca. 72 % de næste 15 år.

Udviklingen for hele landet er lige så markant, idet der her forudses en stigning på 75,6 % over de næste 15 år.

De 80-årige og derover - faktiske tal og prognose

Udviklingen fordelt på ældredistrikter

Der er relativ stor forskel på størrelsen af de fire ældreområde i Viborg Kommune. Område Nord er det største distrikt med over 7.200 personer på 65 år og derover, mens det mindste område er Øst med blot 2.565 personer på 65 år og derover.

Stigningen i antallet af ældre fordeler sig dog relativt identisk på tværs af de fire områder – således stiger antallet af 80-årige og derover med 73,4 % i område Syd, mens stigningen i område Øst er 69,1 %.

Tabel 2 – Den forventede udvikling i antallet af ældre i Viborg Kommune fordelt på ældreområder

Ældreområder	Aldersgrupper	År						Ændring	
		2014	2017	2020	2023	2026	2029	Antal	Pct.
VEST	65-79 år	2.389	2.568	2.738	2.882	2.929	2.945	556	23,3
	80+ år	710	770	849	917	1.073	1.223	513	72,2
	65 år og derover	3.099	3.338	3.588	3.800	4.002	4.168	1.069	34,5
ØST	65-79 år	1.928	2.057	2.154	2.274	2.345	2.391	463	24,0
	80+ år	637	694	753	824	952	1.077	440	69,1
	65 år og derover	2.565	2.751	2.907	3.098	3.297	3.468	903	35,2
NORD	65-79 år	5.706	6.176	6.569	6.863	7.040	7.167	1.461	25,6
	80+ år	1.566	1.662	1.818	2.028	2.344	2.699	1.133	72,4
	65 år og derover	7.272	7.838	8.386	8.891	9.384	9.866	2.594	35,7
SYD	65-79 år	2.939	3.189	3.403	3.561	3.628	3.648	709	24,1
	80+ år	1.096	1.196	1.309	1.464	1.682	1.901	805	73,4
	65 år og derover	4.035	4.384	4.713	5.025	5.309	5.548	1.513	37,5
Viborg Kommune	65-79 år	12.962	13.989	14.864	15.580	15.942	16.150	3.188	24,6
	80+ år	9.337	10.079	10.871	11.676	12.607	13.492	2.891	72,1
	65 år og derover	16.971	18.311	19.593	20.813	21.993	23.050	6.079	35,8

3. Ældre- og plejeboliger i Viborg Kommune

Definition

Ældreboliger er boliger til borgere, der på grund af nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne, har behov for en bolig med mere passende indretning. Boligen tilpasses borgerens funktionsniveau og indretningen muliggør brugen af hjælpemidler.

Plejeboliger er boliger til borgere, der på grund af fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne – og udover ovenstående – har behov for at være tilknyttet plejepersonale hele døgnet

Der er forskellige typer af plejeboliger i Viborg Kommune: almindelige plejeboliger, demenspladser, leve/bo-miljøer, midlertidige pladser (herunder aflastningspladser) samt specialiserede tilbud.

Antal ældre- og plejeboliger

Der er samlet set 684 ældreboliger og 643 plejeboliger i Viborg Kommune. Boligerne er jævnt fordelt (se kortet på næste side) i hele kommunen. Plejeboliger er således også geografisk spredt.

Organisatorisk er enkelte plejecentre placeret under et andet område end hvor de rent geografisk er. Dette gælder for Liselund som geografisk ligger i Område Syd, men organisatorisk hører under Område Øst. Omvendt er Overlundgården og Bytoften organisatorisk placeret under Område Syd, mens de geografisk ligger i henholdsvis Område Nord og Område Syd. I opgørelsen neden for er pleje- og ældreboligerne placeret i forhold til deres geografiske placering.

Tabel 3 - Ældre- og plejeboliger i Viborg Kommune fordelt på ældreområder

Boligtype	Område				I alt
	NORD	ØST	VEST	SYD	
Alm. Plejeboliger	96	15	50	33	194
Demensboliger	33	34	20	60	147
Leve-bo-miljøer	58	42	67	24	191
Midlertidige pladser	22	12	3	35	72
Psykiatriske- og handicapboliger til ældre	0	8	15	16	39
<i>Plejeboliger i alt</i>	<i>209</i>	<i>111</i>	<i>155</i>	<i>168</i>	<i>643</i>
Ældreboliger	189	68	129	298	684
<i>Ældre- og plejeboliger samlet</i>	<i>398</i>	<i>179</i>	<i>284</i>	<i>466</i>	<i>1327</i>

Kilde: Sundhed & Omsorg, Viborg Kommune

Udover de kommunale plejeboliger er der tre friplejehjem i Viborg Kommune. Det drejer sig om Friplejehjemmet Nordstjernen i Sparkær med 25 plejeboliger, Klejtrup Friplejehjem med 44 plejeboliger fordelt på to afdelinger samt Sct. Kjeldsgården med 54 demensboliger. Herudover er der planer om et nyt friplejehjem i Frederiks med 24 plejeboliger.

Kort over ældre- og plejeboliger i Viborg Kommune

Dækningsgrader for ældre- og plejeboliger

Dækningsgrader beskriver forholdet mellem antallet af boliger og antallet af ældre i den relevante aldersgruppe. Det vil sige, at en dækningsgrad på eksempelvis 5 betyder, at hver gang der er 100 ældre, så er der 5 ældreboliger.

Nedenfor er de aktuelle dækningsgrader for ældreboliger for ældre over 70 år og plejeboliger for ældre over 80 år fordelt på ældreområderne vist. Bemærk at dækningsgraderne og øvrige opgørelser er vist eksklusiv friplejehjemspladser.

Dækningsgrader i Viborg Kommune

Dækningsgraderne er nedenfor angivet for de fire områder og samlet for hele Viborg Kommune. Som vist på kortet på forrige side, så ligger områderne Vest, Nord, og Syd alle delvist i Viborg by, mens område Øst dækker Bjerringbro by samt et større oplandsområde. I sagens natur er ældre- og plejeboliger koncentreret i bymæssige områder, og dette giver en forskel i dækningsgraderne.

Tabel 4 - Dækningsgrader – ældreboliger (ældreboliger pr. 70-årig +)

	Antal boliger	Dækningsgrad
Område VEST	129	6,4
Område ØST	68	4,0
Område NORD	189	4,1
Område SYD	298	10,6
Viborg Kommune i alt	684	6,1

Generelt ligger dækningsgraden for ældreboliger på 6,1 %, det vil sige, at ca. hver 16. ældre over 70 år kan få anvist en ældrebolig. I nogle ældreboliger bor der dog par, så reelt er der flere i ældreboligerne.

Den laveste dækningsgrad findes i område Øst og Nord med henholdsvis en dækningsgrad på 4,0 % og 4,1 %, mens dækningsgraden er størst i Område Syd. De relativt store forskelle skal blandt andet ses i lyset af, at eksempelvis ældreboligerne i netop Viborg Midtby efterspørges af ældre fra alle de øvrige områder, og naturligvis ikke blot de ældre i midtbyen, der ikke bor i en ældrebolig. Samtidig er der en høj koncentration af ældreboliger omkring klostervæng og Klostertoften, som netop ligger i Område Syd.

Tabel 5 - Dækningsgrader – plejeboliger (plejeboliger pr. 80-årig)

	Antal boliger	Dækningsgrad
Område VEST	155	21,8
Område ØST	111	17,4
Område NORD	209	13,3
Område SYD	168	15,3
Viborg Kommune i alt	643	16,0

På plejeboligområdet er dækningsgraden højest i område Vest og område Øst med henholdsvis 21,8 % og 17,4 %, mens dækningsgraden er lavest i område Nord med blot 13,3 % (dette er dog som nævnt uden friplejehjemspladserne i Klejtrup). Samlet set er dækningsgraden i Viborg Kommune for plejeboliger på 16,0 %. Medtages friplejehjemspladserne, så er dækningsgraden på 19,1 % i Viborg Kommune.

Dækningsgrader i sammenlignelige kommuner

Ser man på sammenlignelige kommuner (de syv nøgletalskommuner), så ligger Viborg Kommune generelt lavt i forhold til dækningsgraderne for ældre- og plejeboliger. Der er med andre ord færre ældre- og plejeboliger for hver ældre medborger end i de øvrige kommuner.

Tabel 6 – Dækningsgrader for ældre- og plejeboliger i sammenlignelige kommune

	Ældreboliger (pr. 100 70-årig og derover)	Plejeboliger (pr. 100 80-årig og derover)
Herning Kommune	7,8	18,6
Holstebro Kommune	6,3	24,3
Horsens Kommune	3,9	16,4
Randers Kommune	3,6	-
Silkeborg Kommune	3,9	20,5
Skive Kommune	7,1	22,6
Viborg Kommune	6,1	16,0

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriets kommunale nøgletal og egne beregninger. *)Dækningsgraden i Viborg Kommune er eksklusiv friplejehjemspladser. Inklusiv friplejehjemspladser er dækningsgraden på 19,1 i Viborg Kommune.

Hvad angår dækningsgraden for ældreboliger, så ligger Randers, Horsens og Silkeborg Kommune under niveauet for Viborg Kommune, mens de tre øvrige kommuner ligger over – helt i top ligger Herning Kommune med en dækningsgrad på 7,8 %.

Derimod ligger Viborg Kommune lavest, når man ser på dækningsgraderne for plejeboliger, hvor Holstebro Kommune med en dækningsgrad på 24,3 % ligger væsentligt over Viborg Kommunes dækningsgrad på 16,0 % eksklusiv friplejehjem.

Gennemsnitsalderen for beboerne i plejeboligerne

Den gennemsnitlige alder på de personer, der bor i en plejebolig i Viborg Kommune, ligger overordnet på 81,9 år. Gennemsnitsalderen varierer mellem 68,6 år og 87,2 år. Især i Møllehuset i Viborg og på Åbrinken er der også yngre personer, der har behov for en plejebolig pga. blandt andet psykiske og/eller fysiske handicaps.

Plejeboligerne med de gennemsnitlige ældste beboere findes på Kildedalscenteret, Birkegården og Højvangen, hvor gennemsnitsalderen er over 85 år. Gennemsnitsalderen i 2014 ligger på niveau med gennemsnitsalderen i 2011.

Tabel 7 - Gennemsnitsalderen i plejeboligerne i Viborg Kommune

Plejecenter	2011	2014
Birkegården	86,3	86,4
Blichergården	79,9	80,4
Bytoften	78,9	77,8
Højvangen	83,6	85,3
Kildedalscenteret	87,0	85,9
Kildehaven	85,1	84,4
Klosterhaven	83,9	83,7
Klostertoften	80,9	77,1
Møllehuset	69,5	68,6
Liselund	82,5	82,2
Overlundgården	85,7	84,9
Pensionistgården	85,1	87,2
Sjørup	77,0	80,7
Skovgårdsvej	85,7	82,4
Skovvænget	83,3	84,3
Toftegården	81,1	81,8
Åbrinken	69,6	69,4
Samlet	81,9	81,9

Kilde: Udtæk fra CPR ved hjælp af GIS pr.1. oktober 2011 og 1. juli 2014.

4. Kapacitetsanalyse – hvor mange boliger er der behov for i fremtiden?

De flere ældre i fremtiden vil i sagens natur også modsvares af en øget efterspørgsel efter egnede boliger til ældre. I det følgende fremskrives behovet for bolig i forhold til den nuværende kapacitet.

Forudsætninger m.v.

Fremskrivningen sker også i dette tilfælde efter en "alt-andet-lige"-betragtning, altså at den dækningsgrad, der er gældende i dag fastholdes. Fremskrivningen baserer sig således på, at andelen af ældre i en ældre- eller plejebolig holdes stabilt, og behovet for boliger stiger således proportionalt med stigningen i antallet af ældre.

I forhold til selve fremskrivningens "alt-andet-lige"-betragtning vedr. dækningsgraden kan der peges på forhold som taler for, at behovet reelt vil være mindre.

For det første tyder meget på, at de ældre vil efterspørge andre boligtyper i fremtiden, og det vil ikke nødvendigvis være boligtyper og tilbud, som vil være en del af de tilbud og den service kommunen vælger at levere i fremtiden, og behovet vil således blive dækket i privat regi, og dermed mindske behovet for de traditionelle pleje- og ældreboliger.

For det andet vil normen om at bo "længst muligt i eget hjem" og tendensen mod også at dø i eget hjem sænke behovet for især en plejebolig. Det har i stedet den effekt, at plejebehovet for ældre i eget hjem vil øges.

Den gennemsnitlige levealder har gennem en lang årrække været stigende, og gennem det sidste årti er den gennemsnitlige levealder for 0-årige vokset med over 2,5 år, så mænd i dag kan forvente at blive 78,0 år og kvinder 81,9 år. Denne udvikling forventes at fortsætte. Samtidig medvirker dette blandt andet også, at tabet af funktionsevnen hos de ældre udsættes, og dermed også behovet for en ældre- eller plejebolig.

Desuden har der i de senere år været et øget fokus på rehabilitering og mestringssevne, hvilket også kan være medvirkende til at behovet for en plejebolig udskydes.

I prognosen nedenfor forudsættes således, at behovet for en ældre- eller plejebolig overordnet udskydes med ét år over de næste 15 år¹. Det vil eksempelvis sige, at hvis en 80-årig i dag har en funktionsnedsættelse, der gør personen egnet til en plejebolig, så forudsættes det, at dette i år 2029 først vil være tilfældet som 81-årig. Jævnfør i øvrigt bilag vedr. stigende levealder og funktionsevne.

Fremtidigt behov for ældreboliger

Samlet set viser fremskrivningen, at der om 15 år vil være behov for i alt 360 ældreboliger, hvis den nuværende dækningsgrad på 6,1 % skal fastholdes. Behovet er jævnt stigende frem mod 2029.

Tabel 9 - Forventet behov for ældreboliger i Viborg Kommune frem mod år 2029

	Antal boliger	Dækningsgrad	2017	2020	2023	2026	2029	Ekstra
Område VEST	129	6,4	147	162	172	186	197	68
Område ØST	68	4,0	78	84	89	95	102	34
Område NORD	189	4,1	214	235	254	273	291	102
Område SYD	298	10,6	339	374	403	434	454	156
Viborg Kommune	684	6,1	777	855	918	988	1.044	360

Primært som følge af den høje dækningsgrad i område Syd, så er det også her, at behovet for ekstra ældreboliger er højest. Således er der et forventet behov på 156 nye ældreboliger i dette område i år 2029. Det laveste ekstra behov findes i område Øst.

¹ En tilsvarende metode blev anvendt i tidligere analyser af demografiregulering samt den tidligere analyse af kapaciteten og behovet på ældre- og plejeboligområdet fra januar 2012.

Fremtidigt behov for plejeboliger

Fremskrivningen for plejeboliger viser, at der vil være et samlet behov på i alt 332 boliger om 15 år – og antallet af plejeboliger skal således øges fra 643 i dag til 975 i 2029, såfremt dækningsgraden på 16,0 % skal fastholdes.

Tabel 10 - Forventet behov for plejeboliger i Viborg Kommune frem mod år 2029

	Antal boliger	Dækningsgrad	2017	2020	2023	2026	2029	Ekstra
Område VEST	155	21,8	164	176	185	207	236	81
Område ØST	111	17,4	118	125	133	147	167	56
Område NORD	209	13,3	216	230	247	276	314	105
Område SYD	168	15,3	179	192	207	231	259	91
Viborg Kommune	643	16,0	677	722	771	861	975	332

Behovet for nye plejeboliger er størst i område Nord og Syd, mens det laveste behov vil være i område Øst med 56 plejeboliger.

Plejeboligkapaciteten udvides i 2017 med 70 nye plejeboliger som følge af det nye plejecenter i Banebyen – og samtidig er der som tidligere nævnt også planer om flere friplejehjemspladser – samt et nyt i Frederiks. Så reelt vil der være et behov på omkring 200 plejeboliger efter år 2023, der skal dækkes.

5. Sammenfatning

Samlet set er der ingen tvivl om, at der skal opføres et væsentligt antal af nye ældre- og plejeboliger som følge af den fremtidige stigning i antallet af ældre, hvis de nuværende dækningsgrader skal fastholdes. Antallet af personer over 80 år forventes således at stige med over 70 % de næste 15 år.

Mest iøjnefaldende er formentlig situationen omkring plejeboliger, idet Viborg Kommune i forvejen ligger lavt, når man sammenligner med andre kommuner. Det fremtidige skøn på 332 boliger må således vurderes som et meget realistisk bud, og svarer eksempelvis – udover de plejeboliger der allerede er planlagt - til opførelsen af ca. to større plejecentre eller en væsentlig udbygning af de eksisterende plejecentre de næste 15 år. Og alt tyder endvidere på, at behovet vil være fortsat stigende efter 2029.

Med etableringen af plejecentret i Banebyen med indflytning i 2017 – samt evt. etablering af nyt friplejehjem i Frederiks – vil det primære behov ligge efter år 2023.

Behovet for ældreboliger vil også være stort, og fremskrivningen tyder på, at det vil kræve opførelsen af op i mod 360 ældreboliger frem mod 2029 at sikre en fastholdelse af den nuværende dækningsgrad. I modsætning til plejeboligerne ligger Viborg Kommune dog over landsgennemsnittet, og behovet vil langt hen ad vejen afhænge af om en almen ældrebolig i nuværende form kan leve op til det, de ældre vil efterspørge i fremtiden.

Behovet for (almene) ældreboliger vil i et vist omfang kunne dækkes ved hjælp af en omdannelse af almene familieboliger til almene ældreboliger, idet mange af de nuværende almene familieboliger er velegnede til ældre og handicappede med nedsat funktionsevne.

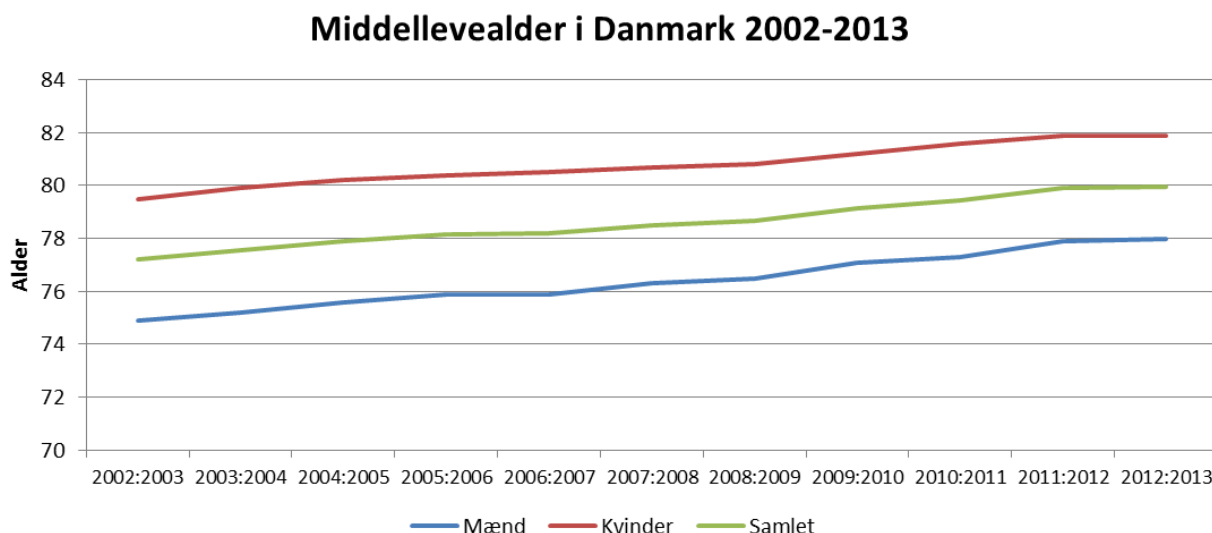
Det vil være en politisk prioritering i hvor høj grad efterspørgslen på en ældrebolig skal i mødekommes ved hjælp af almene ældreboliger og ikke gennem egnede boliger i privat regi.²

² Kommunen har ifølge loven ansvaret for at tilvejebringe det fornødne antal almene ældre- og plejeboliger, men gennem eksempelvis ændret visitationspraksis (forøgelse af kravene for tildeling) har kommunen en vis handlefrihed.

Bilag 1 – Udviklingen i gennemsnitlig levealder og ældres funktionsevne

Stigende levealder

Levealderen i Danmark er vokset markant de sidste 150 år – og særligt i de sidste 10 år har der været en markant forøgelse af middellevealderen.

Konkret er middellevealderen for 0-årige (i princippet de personer der blev født en levealder tidligere) steget fra henholdsvis 74,9 år og 79,5 år for mænd og kvinder i 2002-2003 til 78,0 år og 81,9 år i 2012-2013. Levealderen er altså steget med 2,4 år for kvinder og 3,1 år for mænd – og samlet set er der således tale om, at levealderen for befolkningen er steget med 2,8 år – eller over 3 måneder pr. år de sidste 10 år.

Dødeligheden er formindsket for alle aldersgrupper, og bidrager således samlet set til stigningen i middellevevetiden for 0-årige. Eksempelvis er middellevevetiden eller restlevetiden for 70-årige mænd steget med 1,49 år over de sidste 10 år, så en 70-årig i dag kan forvente at leve i 13,3 år mod 11,8 år for ti år siden.

Den stigende levealder bidrager i sagens natur til, at antallet af ældre over 65 år stiger. Det er dog primært de store årgange efter 2. Verdenskrig, der er den væsentligste årsag til den store stigning i antallet af ældre i de kommende år.

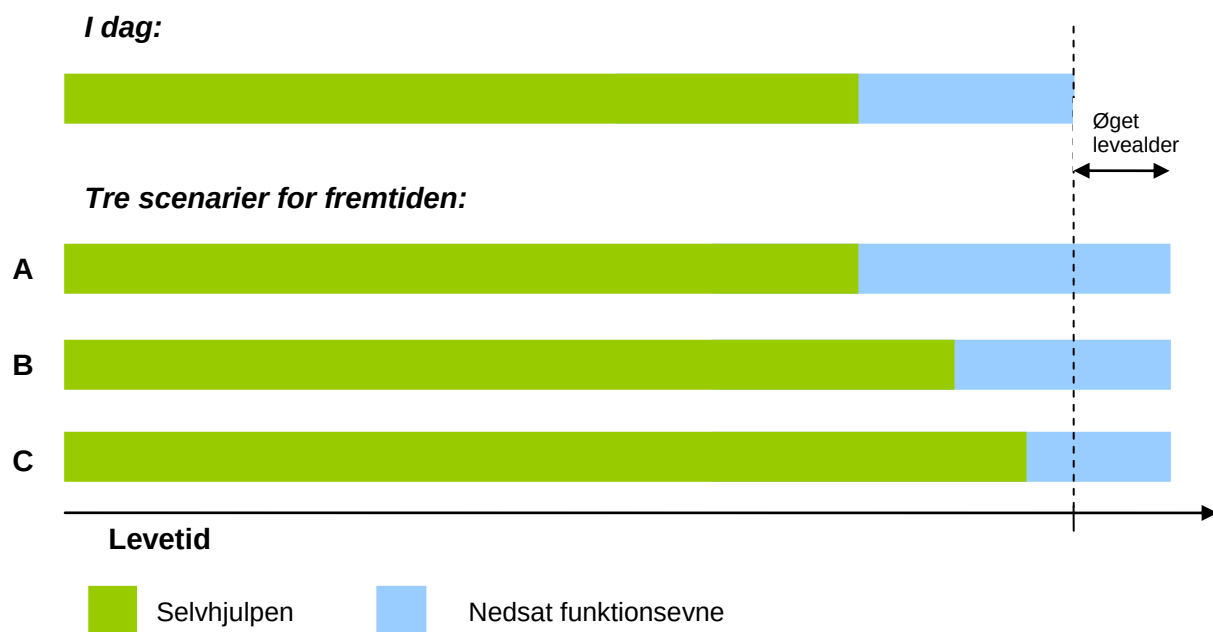
Hvor lang tid er man selvhjulpen?

De fleste mennesker vil opleve, at man på et tidspunkt ikke længere kan klare sig uden hjælp. Dette kan skyldes sygdom eller en generel alderdomssvækkelse. Generelt vil et livsforløb således kunne deles op i en lang fase, hvor man er selvhjulpen, og en fase, hvor man pga. af nedsat funktionsevne har behov for hjælp. Typisk har man behov for hjælp i 5-10 år i den sidste periode af ens liv.

Hvilken konsekvens har den stigende levealder så for perioden, hvor man har behov for hjælp? Overordnet kan der opstilles tre forskellige scenarier for, hvilken konsekvens den forøgede levealder har på hvornår og i hvor lang tid man vil have en nedsat funktionsevne, og derved ikke længere er selvhjulpen (jævnfør endvidere den grafiske figur nedenfor):

- A. Tidspunktet for nedsat funktionsevne er det samme som i dag – og perioden med funktionsnedsættelse forlænges i princippet med den øgede levealder.
- B. Perioden med funktionsnedsættelse er den samme – tidspunktet for nedsat funktionsevne udskydes med hvad der svarer til den øgede levealder.
- C. Perioden med funktionsnedsættelse forkortes, og man lever således længere, og med færre år med nedsat funktionsevne.

Figur – Scenarier for periode med nedsat funktionsevne i fremtiden

Undersøgelser³ viser, at personer i samme aldersgruppe er blevet mere selvhjulpne, og flere kan klare personlige, dagligdags gøremål helt uden besvær. Det er således på de fleste mål for helbred og velbefindende gået i den rigtige retning. Det konkluderes blandt andet, at "vi i gennemsnit ikke kun kommer til at leve i flere år, men også at vi kommer til at få flere gode leveår, hvor vi kan klare os selv uden hjælp".

Dette peger således på, at scenarierne B eller C er det mest sandsynlige for fremtiden.

Samtidig vil den øgede indsats i forhold til rehabilitering af de ældre, så de kan klare flere ting selv, givetvis også have en gunstig effekt på, hvor længe den enkelte kan være selvhjulpne.

Konsekvens for fremskrivning af behov for ældre- og plejeboliger?

Det er vanskeligt at sige noget præcist og konkret, om hvor meget den stigende levealder og dermed også den længere periode som selvhjulpne har af betydning for udviklingen i efterspørgslen på ældre- og plejeboliger. Det er dog klart, at gennemsnitlig vil for eksempel en 80-årig i 2014 være mere selvhjulpne end en 80-årig i 2013 – og på samme vis fra 2014 til 2015 etc.

Et realistisk bud er dog, at behovet for en ældrebolig og behovet for en plejebolig gennemsnitlig udskydes med et år i løbet af de næste 15 år. Vil eksempelvis en ældre medborger i dag (2014) få behov for en plejebolig som 80-årig, så vil det først ske som 81-årig i 2029.

³ Jf. blandt andet Platz, Merete (2006), "Ældres Helbred og velbefindende – flere gode leveår?", Videnscenter på Ældreområdet.